

תמצית פתרון הבחינה בגיאוגרפיה,

מוגש על-ידי : שומץ ואורי רעי

מורים בראשת "יואל גבע"

חלק ראשון – ארץ ישראל ומצרים תיכון

פרק ראשון – ארץ ישראל

שאלה מס' 1 – נתב"ג 2000

א. סיבות להקמת הפרויקט:

1. סיבות פיזיות – השדה הקודם היה קטן, לא התאים לעידן המודרני, תוכנן לשולשה מיליון נסעים ועבورو בו מעל שמונה מיליון בשנה.
2. אוכלוסייה – עליה ברמת החיים וגידול האוכלוסייה, יצרו צורך בנמל גדול חדש ומודרני, שיענה על צרכים חדשים של ביטחון, הובלה מטען, וגלוביזציה.

ב. יתרונות מיקום:

1. השדה במרכז הארץ, בשולי המטרופולין של גוש דן, קרוב לרכיבי האוכלוסייה העיקריים, בין המטרופולין של ת"א לירושלים.
 2. השדה ממוקם צמוד לציר התחבורה העיקריים של ישראל: כביש 1 – ת"א ירושלים וכביש 6 – חוצה ישראל.
- הסכנות מיקום:**
1. השדה ממוקם על קרקעות מאד יקרות, תופס שטח גדול במטרופולין.
 2. בעיות אקלומגיה של רעש וזיהום אוויר. המטוסים פוגעים באיכות החיים של יישובים רבים שנמצאים סבב השדה.

ג. הפרויקט הוא חלק מרשת תחבורה הארץ-ית, ממוקם בצדד לכביש 1, בין מרכזי האוכלוסייה שבמטרופולינים, בין שני צירי הארץ החשובים: כביש 4, וכביש 6, שמקשרים את צפון הארץ ודרומה, על מסילת הברזל, שמחברת את צפון הארץ לדרום, ועל התוואי המתווך למסילה למודיעין וירושלים המטוס חיב תחבורה משלימה.

שאלה מס' 2 - הריאלית

א. מאפיינים מיוחדים של הריאלית:
סלעים יסוד של המדבר נובי, סלעים תהום, סלעים קשים, בעיקר גראניט, סלעים משקע יבשתי, בעיקר אבן חול אדומה, ומעט הררי משאר פרץ, בעיקר בזולות, כתוצאה מהתפרצויות של הררי געש השבר הסורי אפריקאי. הסיבה: האזור חלק מהגושה הערבו נובי, שלא התחסנה בסלעים משקע עזיריים יותר. אבני החול הם תוצאה של בליה של סלעים היסוד והתגבשות מחדש.

ב. ניצול הריאלית:
מחצבים – כרייה של אוצרות טבע, בעיקר נחושת גם כיום וגם בעבר, אבני חן ואבן בניה.
תירות – נוף מיוחד, המדבר, לדוגמה, פארק תמן.

שאלה מס' 3 - אקלים

א. התחנה: 1 – חיפה על חוף הים, لكن לחות גבואה מאד וצמחייה הגשם גדולות, טמפרטורה נמוכה, הים משפייע מואוד.
2 – הר כנען על הרי הגליל, גובה 900 מ' ל'ן גשם (עליה בגובה – עליה בגשמיים), פחות לח מאשר תחנות על הים, ובגלל הגובה טמפרטורה נמוכה יותר.
3 - נהלל בחלק המערבי של עמק יזרעאל, קרוב יותר לים מעופלה, لكن כמות המשקעים גדולה יותר. תחתנת המושב בגובה פני הים וקרובה להשפעתו, لكن לחות גבואה יותר מזו שבשפעתה ובבית שאן.
4 - עפולה בחלק המרכז של העמק, רחוקה יותר מהים, לחות נמוכה, טמפרטורה גבואה יותר.
5 - בית-שאן המזרחית ביותר, הרחוקה מccoli' מהים והנמוכה ביותר, אך הלחות בה היא הנמוכה ביותר והטמפרטורה היא הגבואה ביותר מכל התחנות.

ב. המעבר ממערב למזרח, ההתרחקות מ쵸ף הים, משנה את התנאים: במערב – האויר יבש יותר וצמחייה המשקעים נמוכה. ההבדלים הם גורמים מקומיים של מרחק מהים והגובה.
סדר התחנות: נהلال במערב, עפולה במרכז, בית-שאן במזרח.

שאלה מס' 4 - הדרוזים

א. ריכוזי הדרוזים: בכרמל – בדלית אל כרמל ובעופייה, בגליל הגליל – בחרופיש ובבית גאן. ברמת הגולן – במסעה ובמגדל שמס. אזורים אלה היו בעבר אזורי שלום לא מיושבים. כאשר הגיעו הדרוזים לארץ במאה ה-19, היו אזורים אלה פנוויים. הדרוזים נשענים על חקלאות הררית מאזורי המוצא שלהם והשיטה מתאימה.

ב. תמורה: מעבר מחקלאות למסחר, מלאכה ותירות. מעבר מחברה מסורתית לחברת מערבית חילונית.

שאלה מס' 5 – כללה וחקלאות

- א. השינויים העיקריים הם: עליה משמעותית בשירותים האישיים והציבוריים, עליה במסחר, ירידת קלה בחקלאות מ-5% ל-9% וצמצום בתחוםה ובבינוי.
- ב. הגורמים לשינויו: ירידת בחקלאות בעקבות צטחים החקלאיים, תהליך עיר, ירידת במספר העובדים בעקבות תהליכי פיתוח (מהפיכה לבנה). העלייה במספר המועסקים בשירותים היא תוצאה של שכיר גבוהה יותר ותנאי עבודה טובים יותר, נדרש השכלה גבוהה יותר.
- ג. האזור: ערים צפוניים. האזור חקלאי, ענפי השירותים והתעשייה פחות מרכזים, מחירי הקרקע הנמוכים מאפשרים ניצול חקלאי ותהליכי העיר איטיים יותר.

שאלה מס' 6 – עכו

- א. שימושי קרקע: 1. תחבורה - נמל (מעגנה), כבישים וחניה 2. אזור מגורים צפוף 3. שטח ציבורי פתוח – חומה, עתיקות וגנים. 4. שטח מסחרי - שוקים פתוחים 5. מסגד מרכז.
- ב. מאפייני העיר: חומה, מסגד מרכזי, בניה צפופה בסמטאות, בתים נמוכים, בניה מסורתית, אין הפרדה בין תפקודים - מסחר מגורים ומלאכה יחד, אין שטח לתעשייה מודרנית.
- ג. בניית נמל חיפה ע"י הבריטים, נמל عمוק שמתאים לעידן המודרני מול נמל עתיק קטן רדוד המשמש בעיקר כנמל דיגים ותיירות. נגישות עירית לנמל עכו, אין חיבור לתחבורה משלימה, אין שטחים למחסנים.

שאלה מס' 7

פרק שני – מזורה תיכונית

שאלה מס' 8 – מצרים

- א. ייחדות נוף – סיני, מדובר ערבי/מדובר לוב, מדובר ערבי/מזרחי, עמק הנהר והדלתא.
עמק נהר הנילוס – נווה מדובר, רוחבו קילומטרים ספורים, קרקעות סחף, צפוף מאוד (חקלאי עירוני).
- מדובר לוב – אקלים מדובר, שקעים גדולים ונאות מדובר, ריק מאוכלוסיה, מכוסה חולות.
- ב. הפוטנציאלי:
1. תיירות – ציליה, מדובר, ים, נוף.
2. מחזבים – נפט בא-טור ואבו-רודיס, פחם (עתודות).

שאלה מס' 9 – ערים

- א. מדינות מעירות מעל 80% עירונם: כויהת, ישראל, לבנון, קטר, סעודיה.
מדינות ברמת עירוני בין 60%-75%: ירדן, תורכיה, עיראק, איראן.
מדינות חקלאיות 50% עירונם: סוריה, מצרים, תימן.
רמת העיר קובעת את אופי המדינה. ככל שרמת העיר נמוכה יותר מתאפיינת בביטחון כלכלה, רמת חיים נמוכה יותר, מודרניזציה נמוכה. התלמיד/ה נדרש לקשר בין עיר ושלבים במודל הדמוגרפי.
- ב. תימן – גידול פ' 6, הייתה המדינה טרומ תעשייתית, חקלאית, אין משאבי סביבה (מדובר). שלב דמוגרפי 1.
סעודיה – גידול פ' 5, מדינה נזדים לא כפרים, גילוי הנפט, כניסה גורמים קולוניאלים, השקעות הון מדינה, שטחי מדבר לא פוטנציאלי. שלב דמוגרפי 3.
טורכיה – גידול פ' 3, המדינה קרויה לאירופה ולמערב, מתחושת, תהליך עיר, מעבר מהכפרים. שלב דמוגרפי 3, מודרניזציה لكن קצב איתי יחסית.

שאלה מס' 10 – נפט

- א. שינוי מהירים – הגורמים לשינויים משנה 1973: התארגנות אופק ויצירת לחץ בין-לאומי בעקבות מלחמת ים הכנופרים, שינוי השלטון באירן, נפילתו של השה, הגברת השימושenganיה הולופית במערב.
הגורמים לשינויים משנה 1982 – מלחמת אירן-עיראק, גילוי שדות נפט חדשים בים הצפוני.

- ב. השפעות של עלית המהירים – פיתוח פרויקטים: תעשייה, תשתיות, הרחבת ההשפעה הגיאופוליטית והגדלת התמיכה במדינות עניות באזורי, הגברת ההגירה והאצת תהליכי העיר.

חוסר יציבות – פגעה בזרים: צימצום זכויות, גירוש, מתוך פנימי.
עצירת פרויקטים, צימצום התמיכה במדינות האזורי.

שאלה מס' 11 – המים בmorrah התיכון

- א. אקווייפר הוא מאגר מים (ספג בסלע) בעומק האדמה, שמתהתיו שכבה אטומה, שאינה מחלחלת (אקויקלוד). כאשר מאגר זה נמצא בשטחן של מספר מדינות, הוא נחשב ביןלאומי, כך שמספר מדינות יכולות לנצל את המים שבו.
הימצאות האקווייפרים – תוצאה של חלול מי הנגרות לעומק הקרקע. יש באזורי נהרות, שבמביאים מים מאzuרים לחו, שבשוליו האזורי. המים המחללים, זורמים בעומק האדמה לפי כיוון סלעי האקויקלוד.

- ב. בעיות בחלוקת מי האקווייפרים:
אקווייפר הירדן – בין ישראל, סוריה, ירדן והפלסטינים. אזור מדובר, לכולם חסר.
אקווייפר המדבר המערבי – לוב ומצרים, שטח מדובר אין מקור מים אחר, נאות מדובר קטנות שנשענות על המים.

חלק שני – גיאוגרפיה חבלית ונושאות

ארה"ב

שאלה מס' 1 – שיקגו וניו אורלינס

שיקגו היא העיר השלישית במדרג העירוני של ארה"ב. גורמי מיקום ואיתור שהביאו לפיתוח העיר:
א. שיקגו שוכנת לחוף אגם מישיגן והוא נהנית ממיקום על צומת של דרכי מים פנימיות: צומת המיסיסיפי עם אזור האגמים הגדולים.

- ב. שיקגו ממוקמת בצומת הראשתי של מסילות הברזל, שדות תעופה, ותעלת אילינוי.
ג. ממוקמת במשולש הפלדה, חלק מרצועת החגורות.

בזכות מיקום העיר בצומת דרכים הראשית מועברים אל העיר מחצבים ותוצרת חקלאית רבה. כתוצאה לכך, שיקגו היא מרכזו ממחצבים ותוצרת חקלאית והתפתחה בה תעשייה ברזל ופלדה מבוססת ממחצבים. שיקגו היא עיר שירותים.

ניו אורלינס – גורמי מיקום ואיתור שהביאו לפיתוח העיר:

- א. ניו אורלינס שוכנת לחוף מפרץ מקסיקו על הדלתא של המיסיסיפי. מיקום על נתיב של דרכי מים פנימיות: מערכת המיסיסיפי עם היובלים, עיר נמל.
ב. עורף חקלאי. סביבה העיר שטחי חקלאות רבים (בעיקר כותנה). בזכות מיקום העיר בצומת דרכים הראשית ועל הים, התרכזה בה תוצרת חקלאית רבה ומחצבים והתפתחה בה תעשייה ברזל ופלדה מבוססת ממחצבים. עיר שירותים.

שאלה מס' 2 – תופעות הרסניות

הוריקן

תאור התופעה: סופה המלווה בגשמי עזים, בגלי ים גבויים וברוחות חזקות הנושבות על פני חיות רחבה. ההוריקן לא נוצר בבת אחת כמו הטורנדו, אלא מתייחל ברוחות הולכות וმתיזות עד לשיא הסערה. ההוריקן נע לאורך מאות ק"מ ומשך הסערה הוא 3-7 ימים. **תפוצת ההוריקן:** ההוריקן נפוץ לחוף המזרחי של ארה"ב. הוא פוגע פעמים אחדות באזור במהלך עונת הקיץ. **كيف נוצרהוריקן?** ההוריקן נוצר מעל האוקיינוס האטלנטי, כשהמעל האוקיינוס נוצר שקע ברומטרי הנע מערבה אל החוף ע"י רוחות מזרחיות המכונות רוחות הפאסט. תנאים הכרחיים לייצור הוריקן: לחות גבואה וטמפרטורה שעולה על 28 מעלות.

רعيות אדמה

תאור התופעה רعيות אדמה היא תנועה של קרום הסלעים של כדור הארץ, שעובר Zuszu כתוכאה משחרורו לחצים. אזור החוף המערבי השוכן לרعيות אדמה חזקה. לאורך החוף קיים שבר סן אנדריאס שהוא אחד מהאזורים הפעילים בעולם. תהליך הקימות נמשך גם היום. העיר סן פרנסיסקו יושבת על קו השבר ובשנת 1906 נהרסה כמעט完全 בעקבות רعيות אדמה חזקה.

השפעת ההוריקן על האדם ודריכי התמודדות:

ההוריקן גורם לנזקים רבים לרכוש ושטחי החקלאות, ואף גובה חי אדם. הסערה פוגעת בחזית רחבה כלומר שטח של קילומטרים רבים נפגע במהלך סערה. כדי לצמצם את הפגיעה קיימת טכניקה להחלשת הסערה: החזאים הצופים את התהווות השקע מעל הים שלוחים מטוסים, היוצרים בומים על קוליים במרכז השקע. פעולה זו אמורה להשפיע על התהווות השקע ולהפחית את עוצמת הסערה.

שאלה מס' 3 – חקלאות אריה"ב

א. התפתחו חוות גדולות במקומות החווות המשפחתיות הקטנות, ירידה במספר החווות, שטח כל חוות גדל משנות ה- 50.

הגורם:

1. חברות חקלאיות גדולות שלוטות בכל התהליך של הייצור והשיווק. חוות מונוקולטריות שמתמחות בגידול אחד, יתרון הגודל.
 2. בניית ועלית מהיר הקרקע שדוחקת את חוות הקטנות.
 3. שינויים במדיניות החקלאית: צמצום התערבות השלטונות בשיקולי מיקום וሞץ. ב- 1972 פורסמו תקנות חדשות שהותירו את החלטה מה וכמה ליצר בידי החקלאי. כאשר המהירים יורדים מעניק הממשלה תשלומי גירעון.
- ב. עליה בקצב גידול המזון בעולם, שדרישה פחota יוצאה – מדינות רבות עברו מהפכה ירואה. צמצום ענף החקלאות בעקבות כניסה ענפי ההיבט.

העולם המתפתח (עולם שלישי)

שאלה מס' 10 – מלחבים

- א. שלושה יתרונות שמדינות מתפתחות יכולות להפיק מהמלחבים שבתחומן:
- 1) כניסה חברות רב לאומיות והשקעה בפיתוח תשתיות באזורי המלחבים ובערים הנמל.
 - 2) כניסה חזק למדינה הן מייצוא המלחבים והן מפעילותן של חברות רב לאומיות.
 - 3) מקור תעסוקתי לאלפי פועלים.

1 - 800 - 20 - 40 - 60

WWW.GEVA.CO.IL

ב. שני הסברים לכך שהמחצבים במדיניות המפתחות אינם מנוצלים היטב:

1) חוסר השכלה וטכנולוגיה ברמה ירודה המאפיינים את המדיניות המפתחות.

2) הכרייה נעשית ברובה ע"י חברות הרוב לאומיות, כך שהחלק קטן מהרווחים מגיע למדיינות המפתחות.

שאלה מס' 11 - חקלאות מסורתית וחקלאות מודרנית

א. שיטת הציטמנה היא שיטה חקלאית מסורתית הנקראת "חקלאות בנדדים" ומאפיינת חקלאות מסורתית אקסטנסיבית. שיטה חקלאית מסורתית נוספת היא "מרעה בנדדים" המאפיינת אזורים צחיחים למחצה (ערבותיים) ומאפיינת בנדדים בעקבות המזון והמים לעדרים. (שיטות נוספות – חקלאות הררית, חקלאות האורו הלה וכו').

ב. שני יתרונות שיש למדיינות המפתחות בעבר לשיטות של חקלאות מודרנית:

1. תנאים פיסיים: קרקעות נרחבות וזמן, אקלים טרופי לה המאפשר גידולים ייחודיים כמו משקאות מרימ קקאו, קפה ותה.

2. כוח עבודה רב וזול

תנאים אלו מעודדים כניסה של חברות רב לאומיות למדיינות המפתחות, מהוות גורם משמעותי בהפתחות החקלאות המודרנית במדיניות אלו.

שני חסכנות שיש למדיינות המפתחות בעבר לשיטות של חקלאות מודרנית:

1. הגדלת הקיטוב והשתלטות חברות גדולות: החקלאי הוזיר מנשל מאדמותיו לטובת החברות הרוב לאומיות.

2. עזיבת החקלאות, גידול באבטלה והגירה אל העיר.

3. מהסור במוון: השתלטות חברות רב לאומיות על שטחים חקלאיים גדולים ששימושם בעבר לגידולי מזון ע"י החקלאים הזרים, משמשים כיום לגידולי תעשייה כמו קפה, גומי וכו'.

שאלה מס' 12 – דמוגרפיה

א. התאמת המדיניות נתוני הטבלה:

1. מס' 1 מתאים לאיטליה – ריבוי טבעי נמוך מאד (שלילי), תוחלת חיים ארוכה ורמת תמותת תינוקות נמוכה מאפיינים רמת חיים גבוהה הכוללת רמת שירוטים מפותחת ורמת רפואי גבוהה. נתונים אלו מאפיינים מדינה ברמת פיתוח גבוהה מאד כמו איטליה.

2. מס' 2 מתאים לסומליה – ריבוי טבעי גובה המעד על רמת ילודה גבוהה לאחר והילדים נתפסים ככוח עבודה בשדה (מדינה חקלאית), תוחלת חיים קצרה ותמותת תינוקות גבוהה מאפיינים רמת חיים נמוכה הכוללת רמת שירותים ורפואה ירודה. נתונים אלו מאפיינים מדינה ברמת פיתוח נמוכה ונחלה כמו בסומליה.
3. מס' 3 מתאים לאורוגוואי – הריבוי הטבעי נמוך, תוחלת החיים ארוכה אך תמותת התינוקות בינונית. מאפיינים אלו מעידים כי המדינה נמצאת בתחום פיתוח מואצים בהם רמת השירותים גבוהה, אך רמת הרפואה בינונית כלומר זהה מדינה מתפתחת ברמה גבוהה כמו באורוגוואי.
- ב. שלוש סיבות לריבוי הטבעי הגבוהה במדינות העולם המתפתח:
1. חלק גדול מהמדינות המתפתחות הן מדינות חקלאיות, כך שהילדים נתפסים ככוח עזר חיוני לעבודות השדה.
 2. חוסר השכלה ומודעות לתיכנון משפחה.
 3. מדינות אלו ברובן הן מדינות בהן הדת מהוות מרכיב מרכזי בחיי התושבים ובמקרים רבים היא מעודדת ילודה.
- שתי השפעות של ריבוי טבעי גובה על המדינות:
- (1) נטול כלכלי כבד על התא המשפחתי הגורם לעוני רב.
 - (2) נטול כלכלי כבד על המדינה.
 - (3) התפוצצות אוכלוסין במרחב החקלאי ובמרחב העירוני.

ישובים עירוניים

שאלה 13 – עיר במדינות שונות

א. מהלך גידול האוכלוסייה הירונית:

- (1) להלן מהלך הגידול באוכלוסייה הירונית בבריטניה בין השנים 1750 – 2025:
- 1750-1940: קצב גידול האוכלוסייה הירונית מהיר כלומר תהליך עיר מואץ.
 - 1940-2025: קצב גידול האוכלוסייה הירונית מתון.
- (2) להלן מהלך הגידול באוכלוסייה הירונית בברזיל בין השנים 1750 – 2025:
- 1750-1925: קצב גידול האוכלוסייה הירונית איטי – המדינה טרם החלה בתהליך עיר.
 - 1925-2025: קצב גידול האוכלוסייה הירונית מהיר כלומר תהליך עיר מואץ.

ב. שני הבדלים המופיעים בגרפים הם:

- (1) בריטניה החלה את תהליך העיר הצעיר שלחה החל מ- 1750 ואילו בברזיל הוא החל רק ב- 1925.
- (2) בבריטניה קצב העיר הצעיר הוא מתון וקובע משך פרק זמן ארוך ולעומת זאת בברזיל קצב העיר מהיר יותר אף בפרק זמן קצר יותר.

נקודות דמיון אחת המופיעות בגרפים היא, שהחל משנת 2005 אחזו האוכלוסייה הירונמית בשתי המדינות גבולהה מעל 80%, כך שתהליכי העיר משלב זה מתון יותר.

ג. הגורם לשוני בין שתי המדינות נובע מנסיבות התחלה תהליכי העיר כולם בריטניה החלה את תהליכי העיר עם התפתחותה של המהפכה התעשייתית בסוף המאה ה- 18, ואילו בברזיל החלה את תהליכי עקב התפתחות הכלכלית שלה משנות ה- 20 ובאה לידי ביטוי בהגירה המונית מהמרחב החקלאי אל הערים ובעיקר לערים לחוף המזרחי.

שאלה 14 - ערים קדומות בעולם

א. ארבעה גורמי מיקום לערים הקדומות:

- (1) קרבה למקורות מים.
- (2) קרבה למחרב כפרי המהווה עורף חקלאי.
- (3) קרבה לדרך מסחר מרכזיות.
- (4) מקום מוגן מפני סביבתו לשם הגנה ותצפית.

ב. שלושה מאפיינים של העיר הקדומה:

- (1) העיר מוקפת חומה.
- (2) צפיפות מוגרים רבה.
- (3) מבני ציבור ומוסדות דת במרכז העיר, סביבה רחבה המרכזית.

שאלה 15 - מיקום ערים ברוסיה

א. תפרוסת הערים ברוסיה:

1. ממערב לרכס הרי אורל מפוזרות ערים גדולות ובינויות בכל רחבי הארץ, הערים מוניות מעל מיליון תושבים כמו סמרה, פרם ועוד.
 2. ממזרח לרכס הרי אורל רוב השטח ריק כמעט מהתיישבות עירונית, למעט ריכוז גדול של ערים בינויות וקטנות בדרום סיביר לאורך נהר אוב ווובליו.
- ההבדל בתפרוסת הערים בין האזוריים הלו נובע מסיבות אקלימיות, סיבות כלכליות (למשל קרבה למרכזיים כלכליים), קיומם של מחצבים ועוד.

ב. שני גורמי מיקום של הערים:

1. סנט פטרבורג –

- קרבה למפרץ הפיני (הים הבלטי)ximity קלומר קרוב למערב אירופה.
- צומת דרכים מסילתי ותת-קרקעית פנימית המחברת את הים הבלטי עם הולגנה, הים הכספי והים השחור.
- אזור מישורי נרחב.

2. יקטרינבורג –

- קרבה למחצית פחם ועופרת ברזול בהרי אורל המאפשרים התפתחות תעשיית כבאות.
- אזור מישורי נרחב
- צומת מסילות ברזול.

גיאוגרפיה כלכלית

שאלה 16 - תעשיות האלקטרונית:

תעשייה זו נתן לחלק לשני חלקים עיקריים: שלב המו"פ ושלב ההרכבה המו"פ – שלבי התכנון הרעיוני (סטארט-אפ) נושאי התכנון השיווק והידע. המו"פ דורש ידע רב, הן כוח אדם מiomן, ונמצא במדינות פופולריות תעשייתיות: ארה"ב, ישראל, מערב אירופה. הרכבה – שלב ייצור המוצר והרכבתו. מרבית הייצור והרכבה נעשו במדינות אסיה, בעיקר בדרום מזרח אסיה וכיוון גם בסין (מדינות מתפתחות). תעשיות הטליזיה היא דוגמה לחרופות ייצור מוצרי אלקטרוני.

שאלה 17 – תחבורה:

- א. מחירי מסוף – עלויות פריקה וטעינה בנמלים כולל עלות אקסון כולל רכבות אוניות ומשאיות. מקדם הוצאות קבוע.
- ב. המשאית "גמישה", אינה צריכה אמצעי משלים, פחות פריקות וטעינה. רכבת אינה "גמישה" חייבות אמצעי משלים. תחנת הרכבת מחייבת אקסון של המטען. מחייבת מנופים ותחנות בשטח רחב.
- ג. הרכבת מובילה נפח ומטען גדולים יותר, חיכוך הרכבת עם הפסים קטן. חיסכון באנרגיה, צריכה פחות כוח אדם. בתפעול המשאית – הפון.

שאלה 18 – אנרגיה:

- א. המקורות הארגניים מתחלים ב מהירות ויש עתודות לשנים מועטות.
2. חוסר יציבות של המהירים ויחס תלות עם מדינות הנפט.
- ב. הידרואלקטרי – אקלים מתאים לא קיפאון, כמות גדלות של מים, הפרשי גובה גדולים, סלעים קשים.
- סורי – קרינה רבה,ימי שמש, מישורים.
- גרעיני – רחוק מריכוזי אוכלוסייה, עתודות של אורנים, מישור.
- חסרונות : גרעיני – סיכון בטיחותי ובטיחוני, פסולת רדיואקטיבית, מיזר רחוק מהאוכלוסייה ועל כן מהיבר העברה של האנרגיה למחקים גדולים.
- הידרואלקטרי – רחוק מהאוכלוסייה, חוסר יציבות בהתאם לעונת השנה והגשם.

אקלים

שאלה 22 – אקלים זרמיים :

- א. גורמי היוצרות - זרם ים חם: זרם ים הזרם בד"כ מאורי קו המשווה נוצר כתוצאה מקרינת השמש הרבה בגלל זית כדור הארץ ביחס לשמש וסיבוב כדה"א סביב השמש. דבר זה גורם לחיום המים. המים החמים בעלי ציפויות שונה. וכך נוצר "נהר" חם בתוך הים.
- זרם קר – נוצר כתוצאה מהתקరרות המים סמוך לקוטב וציפויות שונה.
- ב. הבדלים : זרם הגולף חם ולח, ואילו זרם פרו (הומבלט) קר ויבש. זרם הגולף זורם צפון מזרח מצרפת לכיוון המשווה, מרחק גדול. זרם פרו זורם צפונה למרחק יחסית קצר.
- ג. השפעת זרמי הים על אקלים החופים הסמוכים להם:
- (1) זרם הגולף יוצר לחות באוויר, הגורמת לצירוף מזקעים רבים בקרבת החופים וגורם לירידת מזקעים ריבבה באזורי החופים של צפון אירופה, כולל גשם רב בدرום אנגליה וחימום המים בים הצפוני. מתן את הטמפרטורות בחורף.
- (2) זרם ים קר: הומבלט מונע עליה של לחות לאוויר וכך למעשה יוצר אзорים מדבריים צחיחים לאורך החופים הסמוכים להם, לדוגמה: מדבר הטקומה בפרו "מדבר בצל זרם ים".

חלק שלישי – חבל שלא נלמד – קולומביה

שאלה 1 – מיקום ומבנה

- א. קולומביה שוכנת בחלק הצפון מערבי של יבשת דרום אמריקה, בין קווי רוחב 0-10° צפון וקווי אורך 67-80° מערב. המדינות הגובלות עימה הן: פנמה, נצואלה, ברזיל, אקוודור ופרו. הים הקריבי בצפון והאוקיאנוס הפסיפי במערב.
- ב. שלוש יחידות נוף שונות:
- (1) מישור חוף הים הקריבי – אזור מישורי המשתרע בצפון קולומביה לאורך הים הקריבי, את האזור החוצם נהרות הזרמים לכיוון צפון ונשפכים למפרץ הקריבי, כמו נהר המגדלנה. העיר המרכזית באורך היא ברנקייה המונה יותר ממיליאון תושבים.
 - (2) רכס הרי הקורדיירה המשתרעים במערב המדינה ונחלקים לשולשה רכסים: הקורדיירה המערבית, הקורדיירה התיכונה והקורדיירה המזרחית. גובהה הממוצע של הקורדיירה מעל 4000 מ' כאשר היא הגובה 5750 מ' בוליה שבקורדיירה התיכונה. את רכסי ההרים החוצם נהרות הזרמים לכיוון צפון כמו המגדלנה המפריד בין הקורדיירה המזרחית לתיכונה. באורך זה מספר ערים גדולות כמו בוגוטה, המונות יותר ממיליאון תושבים.
 - (3) רמה מזרחית המשתרעת בדרום מזרח קולומביה, גובהה הממוצע בין 500 ל- 1000 מ' וחוצם אותה נהרות רבים, חלקם זורמים לצפון מזרח ומהווים יובליהם של נהר האוריינקו ואילו חלקם זורמים לדרום מזרח ומהווים יובליהם לנهر האמזונס. באורך אין יישובים עירוניים.

שאלה 2 – גיאולוגיה וגיאומורפולוגיה

- א. שתי תופעות שיעיצבו את הנוף בקולומביה הן:
- (1) תופעה גיאולוגית – הקורדיירה הדרומית אמריקאית היא תוצאה של התנגשות הגוש הברזילאי (חלק מהלויה האמריקאית) הנע מערבה עם הלוח הפסיפי המזרחי הנע מזרח. (עפ"י המפה הגיאולוגית)
 - (2) תופעה גיאומורפולוגית – עמקי אורך בין רכסי הקורדיירה אשר נוצרו עקב זרימת הנהרות והתחתרותם בתחום שברי משנה.

שאלה 3 - כלכלת

- א. גידולים חקלאיים המופיעים בalfa הם: קנה סוכר, קפה ומטעים רפואיים וסוב רפואיים – תעשייה שהתפתחה, תעשייה קלה של עיבוד מוצרי מזון.
- ב. שני מחצבים המופיעים בalfa: ברזל, פחם ונפט – תעשייה שהתפתחה תעשייה פטרו-כימית וזיקוק נפט ותעשייה כבדות של ברזל ופלדה.
- הגורמים לכך ש מרבית הנמלים ממוקמים בחוף הצפוני ולא בחוף המזרחי הם:
- 1) החוף הצפוני משתרע לחופו של הים הקריבי, קרוב לחופי ארה"ב, פונה לאוקיאנוס האטלנטי ולמדינות מערב אמריקה.
 - 2) מבנה הנוף האורכי: הדרכים המובילות צפונה נוחות יותר (לאורך עמק הנהרות) וכך מתאפשרת תנועה קלה יותר.

שאלה 4 - יישובים עירוניים

- א. המערך העירוני הוא מערך עיר ראשי שבו העיר הגדולה בוגוטה מונה כ- 7 מיליון תושבים ואילו העיר השנייה בגודלה קלי מונה רק כ- 2 מיליון תושבים.
- ב. שני גורמי מקום של בוגוטה:
- 1) על הרכס הגבוה של הקורדיירה המזרחתית בין האזורי המושבים מצד אחד לאזורי יערות הגשם הצד שני.
 - 2) עורף מחצבים גדול הכלול עפרות ברזל ופחם ומאפשר הקמת תעשיות כבדות
 - 3) צומת תחבורה ראשי של מסילות ברזל וכבישים.
- הקושי במקומה של בוגוטה נובע מיקומה על רכס הררי גבוה המקשה על פיתוח תשתיות ומוגרים.

שאלה 5 - רמת פיתוח

- א. רמת הפיתוח של קולומביה: קולומביה מדינה מתפתחת בתחילת שלב השלישי של מודל התמורה הדמוגרפית.
- ב. שני נימוקים:
- 1) ניוק כלכלי – שליש משיעור המועסקים עסוק בחקלאות עובדה המUIDה כי רמת החקלאות נמוכה, מסורתית (בעולם המתועש פחות מ- 5%), אך רב מהתועשים עסוקים בתעשייה, עובדה המUIDה על כך שקולומביה נמצאת עמוק בתחום התעשייה שלה.
 - 2) ניוק דמוגרافي – תמותת תינוקות גבוהה מעידה על רמת רפואייה נמוכה.